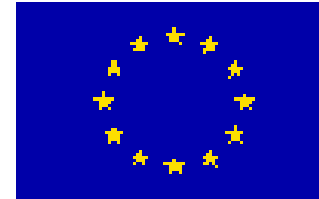

In partnership with:

Проект технічної допомоги ЄС «Допомога Україні в процесі впровадження реформ у секторі енергетики»

Рекомендації експертів проекту стосовно створення сталої моделі мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів в Україні

Анастасія Калкавора - Старший експерт проекту з питань МЗНН

*Проблеми створення МЗНН в Україні
Круглий стіл 2 березня 2018 року*

Зміст

- Правовий аналіз основних припущень щодо створення моделі МЗНН в Україні
- Технічний аналіз запропонованих варіантів створення Центральної компанії з управління запасами (ЦКУЗ) Міжнародні зобов'язання України
- Угода про асоціацію
- Директива Ради 2009/119 / ЄС
- Перше засідання зацікавлених сторін 16 червня 2017 року
- Друге засідання зацікавлених сторін 8 листопада 2017 року
- Визначення моделі МЗНН в Україні

- Фінансово-економічний аналіз запропонованих варіантів створення Центральної компанії з управління запасами (ЦКУЗ) Рекомендації РГ щодо моделі МЗНН в Україні
- Рекомендації експертів проекту щодо моделі МЗНН в Україні

Угода про Асоціацію

Основні вимоги:

- У статті 338 зазначається, що спільне співробітництво включає, зокрема, здійснення енергетичних стратегій та політики (додаток XXVII до глави 1 розділу V "Економічне та галузеве співробітництво»).
- Україна усвідомлює зобов'язання поступово наближати своє законодавство до законодавства ЄС протягом необхідного періоду :
  - нормативно-правова база України повинна бути приведена у відповідність із зобов'язаннями Угоди протягом 3 років з моменту набрання чинності цієї Угоди,
  - термін реалізації передбачається протягом 11 років з дати набрання чинності цієї Угоди.
- Дата набуття чинності цієї Угоди 1 вересня 2017 року.

Договір про Енергетичне Співтовариство

Основні вимоги:

- 3 лютого 2011 року Україна є повноправним членом ЕнС
- Положення Договору ЕнС передбачають проведення законодавчих та регуляторних реформ, включаючи організацію ринку, конкуренцію, принципи регулювання та прозорість.
- Перші терміни Договору ЕнС (1 січня 2012 р.) стосувались відкриття ринку електроенергії та газу для неприбуткових споживачів, відокремлення та доступ третьої сторони.
- Третій енергетичний пакет ЄС також став частиною зобов'язань в рамках Договору про ЕнС (Рішення 2011/02 / МС-ЕнС), в 2014 році Україна підтвердила свої зобов'язання.
- Стаття 29 передбачає протягом одного року з дати набуття чинності Договору про ЕнС прийняти положення щодо безпеки постачання, що описують, зокрема, різноманітність постачання, технологічну безпеку та географічне походження імпортованого палива.
- У жовтні 2012 року пакет зобов'язань ЕнС був розширений та охопив Директиву Ради 2009/119/ЄС від 14 вересня 2009 року, яка зобов'язує держави-члени підтримувати мінімальні запаси сирової нафти та / або нафтопродуктів.

Директива 2009/119/ЄС

Основні вимоги:

- *Мінімальні запаси (МЗ): загальні запаси нафти і нафтопродуктів, що дорівнюють 90 дням чистого імпорту або 61 добі середньодобового споживання (Стаття 3), додатково 10% запасів (технічно не доступних) по всіх типах продуктів МЗНН, окрім Спеціальних запасів (Додаток 3)*
- *Принаймні 1/3 МЗНН повинні зберігатися в формі продуктів*
- *Створення ЦКУЗ (стаття 7), також підтримання Спеціальних запасів (стаття 9), є добровільним*
- *Мінімальні запаси можливо об'єднати з комерційними запасами за умови, що вони існують та фізично доступні (статті 5, 6 та 10).*
- *Щомісячна звітність МЗНН – подається щомісячна статистична звітність (Статті 6, 13, 14, 15)*
- *Розробка планів на випадок надзвичайних ситуацій (Стаття 26, статті 18 та 21)*

Перше засідання Робочої групи 16 червня 2017 року

Узгоджено наступне:

- *В якості основи для запровадження моделі МЗНН в Україні буде прийнята модель МЗНН Словацької Республіки;*
- *Погодити доопрацьований План Дій впровадження проекту;*
- *Звернутись до КМУ щодо прийняття розпорядження стосовно перепризначення відповідальної за впровадження Директиви установи;*
- *РГ буде співпрацювати з експертами проекту та надаватиме допомогу експертам у зборі необхідної інформації;*
- *Держрезерв надаватиме допомогу експертам проекту та сприятиме у зборі необхідної інформації;*
- *Держрезерв спільно з експертами проекту та учасниками РГ організує робочі засідання для обміну думками з представниками влади та представниками відповідних установ.*

Друге засідання Робочої групи 8 листопада 2017 року

Узгоджено наступне:

- Однострійне погодження рекомендацій експертів проекту стосовно створення моделі МЗНН в Україні
- Подання розробленої моделі МЗНН на затвердження до Кабінету Міністрів України

Визначення моделі МЗНН в Україні (1)

Правовий аналіз основних припущень щодо створення МЗНН в Україні

➤ Директива 2009/119/ЄС впроваджується у два етапи:

- Прийняття КМУ моделі створення запасів сировини нафти та нафтопродуктів.
- Ратифікація Закону України про створення МЗНН Верховною Радою України.

➤ Для забезпечення впровадження Директиви 2009/119/ЄС, необхідно розробити нові закони та нормативно-правову базу, а також доповнення до діючих законодавчих актів:

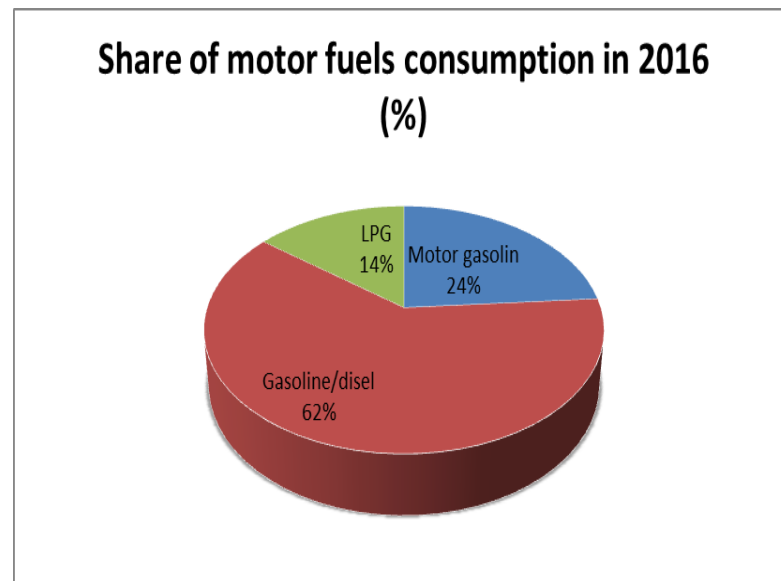
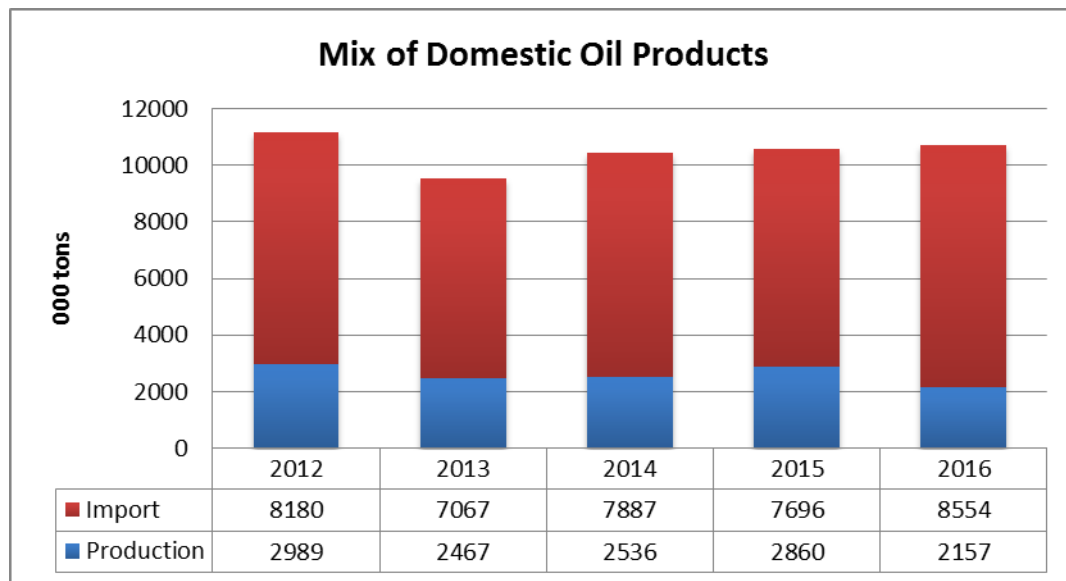
- Новий Закон про створення МЗНН;
- Положення про Агенцію, ухвалені КМУ;
- Рішення стосовно розробки Плану реагування на надзвичайні ситуації
- Інші Закони та положення, необхідні для впровадження Директиви 2009/119/ЄС
- Правові форми ЦКУЗ
  - Некомерційна юридична особа
  - Нормативно-правова база повинна забезпечити адміністративну та оперативну незалежність ЦКУЗ від державного механізму
  - Членами ЦКУЗ можуть бути (на добровільних засадах) ЕО (нафтові та промислові компанії, імпортери тощо)
  - Держава має більшість, а голоси без права блокування рішень складають меншість, яка розподіляється на пропорційній основі між іншими членами

Визначення моделі МЗНН в Україні (2)

Технічний аналіз запропонованих експертами проекту варіантів створення ЦКУЗ

Споживання нафтопродуктів в Україні

- Протягом 2012 – 2016 рр. доля імпорту нафтопродуктів зросла з огляду на падіння обсягів їх виробництва в Україні.
- Тільки частина споживання нафтопродуктів в Україні (до 22-25%) покривається за рахунок власного виробництва. Інша частина попиту на нафтопродукти покривається за рахунок імпорту.
- В 2016 році імпорт основних нафтопродуктів складав 65% по бензинах та більш ніж 88% по дизельному пальному. В той же час, експорт нафтопродуктів знаходився на рівні близько 3%.

Визначення моделі МЗН в Україні (3)

Технічний аналіз запропонованих експертами проекту варіантів створення ЦКУЗ
Розрахунок мінімального рівня аварійних запасів (МЗНН) *

	Equivalent in crude oil (toe)	ES Levels
		000 tons
Average daily import	22,26	-
90 days of average daily import	2003,57	1994,29
Structure of MZNN levels:		
Crude Oil 30%	601,07	695,68
Petroleum products 70%, including:	1402,5	1298,61
Motor Gasoline 38%		493,47
Gasoil / diesel 62%		805,14

* розраховано згідно з методологією, зазначеною у Додатку I до Директиви ЄС 2009/119

- МЗНН включають: 30% сирової нафти (мінімум 25%) та 70% нафтопродуктів.
- Зберігаються два типи нафтопродуктів: моторний бензин і дизельне паливо у співвідношенні (38:62).

Визначення моделі МЗНН в Україні (4)

Економічний та фінансовий аналіз запропонованих експертами проекту варіантів створення ЦКУЗ

Варіант 1: ЦКУЗ 100% у власності держави

- *Витрати на створення МЗН покриваються повністю з державного бюджету і є власністю держави.*
- *Повне державне управління та контроль над запасами (придбання, продаж, зберігання, освіження тощо)*
- *100% у власності держави, стягнення акцизного збору за нафтопродукти, які купуються для резерву;*
- *Члени ЄС та МЕА мають право вибору щодо підтримання МЗН або шляхом володіння запасами, або через укладання лізингових угод “тікетів” на частину своїх МЗН.*
- *“Тікети” є гнучким і ефективним з точки зору витрат способом підтримання МЗН, та дає можливість придбати відповідні запаси нафти, якщо це потрібно.*

Варіант 1 (ЦКУЗ 100% у державній власності)				
				mill \$
Показники	90 days Physical Stock	With 12% CSO in Tickets	Decrease due to Tickets contracts	
1.Total expenses	2 061,1	1 796,9	264,3	
Including:				
- acquisition of oil and oil products	1 743,1	1 533,9	209,2	
- Investment costs in reconstruction and construction	178,4	127,1	51,3	
- operating costs for storage at base rates	95,2	95,2	0,0	
- refreshment of oil products	32,1	28,2	3,8	
- operational costs of the Agency	12,4	12,4	0,0	
2.Extra excise duty per 1 ton of motor gasoline, diesel and LPG , \$/t	44,02	38,38		
Excise tax provided that the excise tax is withdrawn from the stock products, \$/t	33,72	29,31		
Excise tax on the condition of withdrawn the excise tax and financing through a 15-year loan, \$/t.	17,82	15,77		

Визначення моделі МЗНН в Україні (5)

Економічний та фінансовий аналіз розглянутих варіантів створення ЦКУЗ

Варіант 2: ЦКУЗ перебуває у частковій власності держави та учасників ринку.

- Змішана форма ЦКУЗ, 70% належить державі, 30% належать ЕО;
- Базовий рівень, 70% належить державі, 30% належать операторам ринку, стягнення зборів або акцизного податку з нафтопродуктів, які купуються для створення запасів;
- Витрати на створення системи МЗНН розподіляються на пропорційній основі (70% держава, 30% ЕО).
- Управління ЦКУЗ здійснюватиметься на пропорційній основі (державою та ЕО)
- Використання лізингових угод «тікетів» (близько 12% МЗН) надають гнучкий і економічний спосіб підтримання МЗН шляхом зменшення витрат на придбання МЗНН
- Таблиця ілюструє обидва варіанти (з та без «тікетів») та орієнтовні витрати відповідно

Indicators	70% State, 30% EO	58% State, 30% EO, With 12% CSO in Tickets	Decrease due to Tickets contracts
1.Total expenses	1.414,7	1.150,7	264,0
Including:			
- acquisition of oil and oil products	1.229,3	1.018,5	210,8
- Investment costs in reconstruction and construction	83,8	45,9	37,9
- operating costs for storage at base rates	66,6	55,2	11,4
- refreshment of oil products	22,6	18,7	3,9
- operational costs of the Agency	12,4	12,4	0,0
2.Extra excise duty per 1 ton of motor gasoline, diesel and LPG , US Dollars/ton	30,22	24,58	
Excise tax provided that the excise tax is withdrawn from the stock products, 1 ton / dollar.	22,91	18,52	
Excise tax on the condition of withdrawn the excise tax and financing through a 15-year loan, 1 ton / dollar.	11,76	9,57	

Визначення моделі МЗНН в Україні (6)

Економічний та фінансовий аналіз розглянутих варіантів створення ЦКУЗ

Динаміка витрат ЦКУЗ, варіант 1 (5ти річний період)

Costs	1 year	2 year	3 year	4 year	5 year	Total for 5 years
1. Oil products acquisition for ES	351,22	351,22	351,22	351,22	351,22	1.756,10
2. Investment costs in reconstruction and construction	0,00	6,23	45,94	63,19	65,94	181,30
3. Operating costs for ES storage at base rates	6,34	12,69	19,03	25,38	31,73	95,17
4. Refreshment of oil and oil products	0,00	0,00	0,00	14,78	17,56	32,34
5. Operation costs of the Agency	3,79	2,68	2,13	1,91	1,91	12,42
TOTAL	361,35	372,82	418,32	456,48	468,36	2.077,33
<i>Excise tax for ES creation</i>		44,37	<i>USD per 1 ton of diesel, motor gasoline and LPG</i>			

Примітка. Застосування 12% «тікетів» дозволить зменшити загальні витрати на 266,7 млн. Дол. США. (з яких: на придбання продукції: 210,7 млн. дол. США, на інвестиції в інфраструктуру - 40,7 млн. дол., на експлуатаційні витрати - 11,5 млн. дол. США, вартість оновлення - 3,8 млн. дол. США). Додатковий акцизний збір стягується для створення МЗНН 5,7 доларів США / 1 т (44,37 - 38,67).

Визначення моделі МЗНН в Україні (7)

Економічний та фінансовий аналіз розглянутих варіантів створення ЦКУЗ

Динаміка витрат ЦКУЗ, варіант 2 (5-ти річний період)

Costs	1 year	2 year	3 year	4 year	5 year	Total for 5 years
1. Oil products acquisition for ES	245,85	245,86	245,85	245,86	245,86	1.229,28
2. Investment costs in reconstruction and construction	0,00	0,00	2,36	22,43	58,98	83,77
3. Operating costs for ES storage at base rates	4,44	8,88	13,32	17,77	22,21	66,62
4. Refreshment of oil and oil products	0,00	0,00	0,00	10,34	12,29	22,63
5. Operation costs of the Agency	3,79	2,68	2,13	1,91	1,91	12,42
TOTAL	254,08	257,42	263,66	298,31	341,25	1.414,72
<i>Excise tax for ES creation</i>		30,22	<i>USD per 1 ton of diesel, motor gasoline and LPG</i>			

Примітка. Застосування 12% тікетів дозволить скоротити загальні витрати на 264,0 млн. Дол. США. (з них: на придбання нафтопродуктів: 210,8 млн. дол. США, на інвестиції - 37,9 млн. дол., на операційні витрати - 11,4 млн. дол., витрати на освіту - 3,9 млн. дол. США). Додатковий акцизний збір стягується для створення МЗН на рівні 5,64 грн. / 1 т (30,22 - 24,58).

Визначення моделі МЗНН в Україні (8)

Розрахунок МЗНН - темпи виснаження (4 приклади)

темпи виснаження МЗНН, нестача 10%		
Попит	100 т/місяць	
Постачання	90 т/місяць	
Нестача	10 т/місяць	(10% нестача)
Залишки МЗНН	300 т	(90 днів)
МЗНН вистачить на 300/10	30 Місяців	або 2.5 роки

темпи виснаження МЗНН, нестача 30%		
Попит	100 т/місяць	
Постачання	70 т/місяць	
Нестача	30 т/місяць	(30% нестача)
Залишки МЗНН	300 т	(90 днів)
МЗНН вистачить на 300/30	10 Місяців	

темпи виснаження МЗНН, нестача 50%		
Попит	100 т/місяць	
Постачання	50 т/місяць	
Нестача	50 т/місяць	(50% нестача)
Залишки МЗНН	300 т	(90 днів)
МЗНН вистачить на 300/50	6 Місяців	

темпи виснаження МЗНН, нестача 70% (Поточна ситуація в Україні)		
Попит	100 т/місяць	
Постачання	30 т/місяць	
Нестача	70 т/місяць	(70% нестача)
Залишки МЗНН	300 т	(90 днів)
МЗНН вистачить на 300/70	4,3 Місяців	

Визначення моделі МЗНН в Україні (9)

Рекомендації команди експертів

- Беручи до уваги значну залежність України від імпорту нафтопродуктів (більше 70%), рекомендується створити МЗН на постійній основі, що дорівнюють середньому добовому споживанню протягом 90 діб та виходячи з імпорту нетто.
- Для повного упровадження положень Директиви 2009/119 ЄС рекомендується прийняття окремого закону України про мінімальні запаси сирої нафти та/або нафтопродуктів.
- Виходячи з фактичної потужності українських НПЗ, рекомендується наступна структура МЗНН: 30% - нафта, 70% - нафтопродукти. Нафтопродукти мають включати автомобільний бензин та дизпаливо відповідно до структури їх фактичного споживання у співвідношенні 38:62.
- Для управління МЗНН рекомендується створити незалежне Агентство, яке має відповідати за створення, володіння, контроль та оновлення МЗНН. Структура власності такої Агенції має бути змішаною (70% - власність держави, 30% - власність операторів ринку).
- З метою зменшення операційних витрат при створенні МЗНН рекомендується використовувати систему “stock-tickets” для обмеженої частки запасів (12%) з огляду на гнучкість та економічну привабливість такої системи щодо МЗНН.
- Витрати на зберігання МЗНН рекомендується включити до акцизного податку на нафтопродукти, що реалізуються на внутрішньому ринку.
- Базовими підприємствами для зберігання МЗНН рекомендується прийняти ПАТ "Укртранснафта" - для сирої нафти, Державне Агентство резерву України - для нафтопродуктів із залученням операторів ринку з власними потужностями для зберігання нафтопродуктів

Дякую Вам за увагу!